

Από τον Όμηρο στον Μπόρχες

Ενας μινιμαλιστικός χορός **πυκνών λεκτικών εκρήξεων και διάχυτων ονειρικών θραυσμάτων** στη συλλογή διηγημάτων του **Αχιλλέα Κυριακίδη**

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Με τη νουβέλα του *360* (σχεδόν προ δεκαετίας), ο **Αχιλλέας Κυριακίδης** συνόψισε σε μερικές σελίδες όλα τα δομικά στοιχεία και τις επιρροές που διαμόρφωσαν την πεζογραφία του κατά τη διάρκεια σαράντα ετών, συνδέοντας τον λόγο της αφήγησης με τις εικόνες του κινηματογραφικού πλάνου ή με τους ήχους που παράγει ένα μουσικό κομμάτι. Ο Κυριακίδης έφτασε εκεί μέχρι τα παιχνίδια του *Μπόρχες* με τον χρόνο και τις αποδομητικές διαθέσεις του Λετρισμού και του κινήματος Ουλιπώ απέναντι στη γλώσσα (το Εργαστήρι Δυνητικής Λογοτεχνίας του *Ρεϊμόν Κενό*). Το σινεμά, τα μπορχεσιανά παιχνίδια και ο λετρισμός κυριαρχούν και στον ανά χείρας *Ελγκαρ*, με τη διαφορά πως από την επιφάνεια μιας έστω και περιορισμένης σε έκταση νουβέλας περνάμε αυτή τη φορά σε 24 αστραπιαία διηγήματα, όπου και ένας μινιμαλιστικός χορός πυκνών λεκτικών εκρήξεων και διάχυτων ονειρικών θραυσμάτων. Χορός που ταυτίζεται ειρωνικά όχι μόνο με τις 24 ραψωδίες του έπους της *Οδύσσειας*, ή με τα 24 γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου, αλλά και με τις 24 παραλλαγές του άγγλου συνθέτη *Εντουαρντ Ελγκαρ*, όπως εμφανίζονται στο έργο του *Παραλλαγές Αίνιγμα*, το οποίο και προσφέρει τον τίτλο του στην καινούργια δουλειά του Κυριακίδη.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ
Ελγκαρ. Είκοσι τέσσερις παραλλαγές

Εκδόσεις Πατάκι, 2021, σελ. 176, τιμή 11,80 ευρώ

Τι ακριβώς μας λένε αυτές οι ιστορίες; Μα, τα πιο διαφορετικά πράγματα με έναν τρόπο παιγνιώδη και κυρίως αινιγματικό και εσκεμμένα ανολοκλήρωτο, όπως το επιτάσσουν και οι *Παραλλαγές* του Ελγκαρ. Παραθέτω ανάκατα: επανειλημμένες αποτυχίες αυτοκτονίας με κατάληξη έναν τυχαίο θάνατο από τροχαίο, χωρισμοί ζευγαριών και επανασυνδέσεις, πνιγμένοι που σώζονται πνιγμένοι, άριες και καθρέφτες που σκοτώνουν, ανύποπτες υποδοχές σε σιδηροδρομικούς σταθμούς, διάσπαρτες και μάλλον αναπάντητες ερωτήσεις για την αγάπη, για τα μηνύματα της τέχνης και για τον Θεό, κλοπές χωρίς κλοπή (αλλά τελικά με τα κλεμμένα υπό μάλης), ενύπνια θανάτου και επιστροφής στα πατριά ή μια αποσπασματική ιστορία της γαλλικής αντίστασης μαζί με συζητησιμότητες μεταξύ λογοτεχνίας, μαθηματικών και αριθμών. Επιπροσθέτως: ηχογράφηση μιας συναυλίας και του πανδαιμονίου που την ακολουθεί, σενάρια για φινάλε ζωής, αποχαιρετισμοί φίλων, καθώς και μέθοδοι πρώτα για να κλείσουμε τα μάτια και ύστερα να δούμε και να ακούσουμε κάποιον να μιλάει. Κι όλα αυτά μέσα σε ένα αχανές πλέγμα λογοτεχνικών, εικαστικών, κινηματογραφικών και μουσικών παραπομπών. Ονομάτων επίσκεψις. Παραθέτω και πάλι ανάκατα και χωρίς σειρά: *Ευριπίδης, Όμηρος, Μάρκος Αυρήλιος, Τριφώ, Ανιές Βαρνιά, Ρομπέρ Μπρεσσόν, Στάνλεϊ Κιούμπρικ, Βισκόντι, Χίτσκοκ, Βαν Γκογκ, Ταρκόφσκι, Ζενέ, Μπορίς Βιάν, Φρανς, Κοκτώ, Τσέστερτον, Κορτάσαρ, Τόμας Μαν, Λουί*

Μαλ, Αντονιόνι, Σαίξπηρ, Μπόρχες, Βέντερς, Κάλβος, Αλέξανδρος Μπάρας, Ζέφη Δαράκη, Γιώργος Χειμωνάς, Νικήφόρος Βρεττάκος, Μανώλης Αναγνωστάκης, Μοντεβέρνι, Ραβέλ, Σούμπερτ, Πέρσελ, Βέρντι και Χέντελ. Έχω ξαναγράψει πως πίσω από τα άλλοτε παράξενα και άλλοτε κοινά ή συνηθισμένα επεισόδια των ιστοριών του Κυριακίδη αργοσαλεύει ένας ρεαλισμός που επιβάλλει να μην ξεχάσουμε πως η διακειμενικότητα, τα μπορχεσιανά κάτοπτρα ή η συγκατοίκηση και η συνένωση των τεχνών κάτω από ένα πολυφωνικό στέγαστρο είναι κάτι πολύ παραπάνω από μια επιδέξια σημμένη παιδιά. Ο συγγραφέας φροντίζει να ανοίξει εν προκειμένω μια βεντάλια δραματικών θεμάτων (αν και πολύ λεπτά επεξεργασμένων ως προς τον πιθανό κωμικό τονισμό τους), όπως η ροή και το βάθος του χρόνου, το βάρος και η εμβέλεια της μνήμης, οι κλονισμοί της ύπαρξης και του θανάτου ή τα βάσανα λογοτεχνικής γραφής. Ο Κυριακίδης τα έχει όλα: ακρίβεια και υψηλή ευκρίνεια της γλώσσας, παρά τις λετριστικές του σφήνες, λόγο αποσταγμένο και συνάμα συμπεριληπτικό, ευρηματικότητα χωρίς ευφυολογήματα και βιαστικό στήσιμο καταστάσεων και ευέλικτο σχεδιασμό προσώπων. Προσπίσω, ωστόσο, ο συγγραφέας διαθέτει σκηνοθετική δεξιότητα, που οδηγεί σε ένα συγκινησιακό αποτέλεσμα απαλλαγμένο τόσο από τη διαστολή των αισθημάτων όσο και από αποστάσεις οι οποίες μπορεί να αρυδατώσουν τη συναισθηματική ενέργεια των κειμένων του.